

ОБНОВА

Година I, Број 2

вељача / фебруар 2004.

Почетком двадесетог столећа рад Српске Банке у Загребу показао је велики успех. Управитељство Банке је хтело да прошири њено пословање и на подручје Краљевине Србије. Међутим, закони оног времена нису допуштали да банка из једне државе има своју подружницу у другој држави. Зато је већинским капиталом Српске Банке у Београду основано Подунавско Трговачко Акционарско Друштво, које је радило по законима Краљевине Србије.

Прилике су се промениле после Првог светског рата и оснивања Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Тако је 25. јула 1921 године у Београду основана Јадранска Банка а.д. која је била већим делом власништво дубровачке католичке властеле. Ускоро након свог оснивања Јадранска Банка се сјединила са Београдским Трговачким Акционарским

Друштвом. Уговор је 24. јуна 1924. године уредно протоколисан код Београдског Првостепеног Трговачког Суда.

Дубровачка властела је добила високе положаје у управитељству Српске Банке. Зграда Јадранске Банке у Београду је припала новооснованој Јадранско-Подунавској Банци. Јадранско-Подунавска Банка је добила подружницу у Котору, док су остале подружнице Јадранске Банке прикључене Српској Банци. Уствари Српска банака је добила 60% деоница у новој банци, стим да је преузела хотеле "Имperiјал" и "Лапад", као и неку другу имовину Јадранске Банке. Данас може само да се нагађа зашто је управитељство Јадранске Банке пришло Српској Банци, а не далеко већој Првој Хрватској Штедионици у Загребу. Притом требамо напоменути да је пре

Стеван Карамата (1864 - †1940)

**Први генерални директор
Јадранско-Подунавске банке - Београд.**

1918. године, у време Бановине Хрватске која је била тада у саставу Угарске Краљевине, по уложеним новчаним средствима највећа била Прва Хрватска Штедионица. Српска Банка је била тек друга по величини.

Седиште нове банке је било смештено у новој велелепној згради у Београду на углу улица Краља Милана и Фердинандове (данас Милоша Великог). Последњи директори Јадранске банке су били Фрања Дубоковић и Тома Стипановић, а последњи директори Подунавско Трговачког Акционарског Друштва су били Влада Илић и Стеван Карамата.

За чланове Управног одбора Јадранско-Подунавске Банке изабрани су: Фрања Дубоковић, др. Јосип Ажман, Ђира Каменаровић, Иван Кнез, др. Миша Колин, Едуард Пајкурић, Франк Саксер, Тома Стипановић, Божа Банац, др. Геоден Дунђерски, Ђорђе Велисављевић, Влада Илић, Стеван Карамата, др. Едо Лукинић, Владимир Матијевић, Тоша Михаиловић, Лазар Лађевић, Ђорђе Радојловић, Љубомир Стојадиновић, др. Милан Тодоровић,

Миливој Шићаревић и др. Светислав Шумановић. За чланове Надзорног одбора изабрани су: др. Густав Грегорин, Иван Берић, Драгутин Димитријевић, Михаило Илић, Светислав Јовановић, др. Јанко Кесерник, Тома Костопећ и Јосиф Стојановић.

За првог генералног директора је постављен Стеван Карамата који је био на том положају од 1924. до 1936 године. Наследио га је Милан Стефановић, који је био на том положају до 1945, када је генералним директором именован Милосав Радивовић.

Већи део архиве Јадранско-Подунавске Банке је уништен, али се зна да је дугогодишњи председник управног одбора био Светозар Гођевац, индустријалац из Београда, који је умро непосредно пред рат 1940. године и да га је на том положају наследио адмирал Драгутин Прица, ађутант Њеног Величанства Блаженочивше Краљице Марије (1923.) и командант Краљевске Морнарице Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца (1923-1929.), који је умро у деведест трећој години живота 1960. године.

Подружница банке у Котору је била стуб привреде Боке Которске. У самом Котору је била творница сапуна и маслиновог уља власништво браће Вучковић, која су ту творницу подигла новцем стеченим на раду у Сједињеним Америчким Државама. У Херцег Новом је радила Херцегновска Банка, власништво обитељи Доклестић, која је била везана са Српском Банком (преко подружнице у Дубровнику) и са Јадранско-Подунавском Банком (подружницом у Котору).

Рад Српске Банке се осећао преко рада тих подружница од Албанске границе (хотел у Улцињу), Колашина (Браћа Марић, трговина и индустрија) те преко целе Боке Которске (низ деоничара у Котору, Рисну, Херцег Новом, циглана у Кртолама), Дубровника (Хотели Имперјал, Лапад, купалиште Сумартин, Дубровачка Пловидба), па до Мостара (творница намештаја породице Пешко) и Никшића (деоничари Синан Лучић и Митар Никовић). Директор подружнице Јадранско-Подунавске Банке у Котору био је Павле Божовић, а његов помоћник Коста Ковачевић.

Последња мирнодобска редовна XVII годишња скупштина акционара Јадранско-Подунавске Банке одржана је 15. марта 1941. године. Пошто је Светозар Гођевац током претходне године умро скупштином је

Помоћ туђа наплата је скупа. *Народна*
The inherent vice of capitalism is the unequal sharing of blessings; the inherent virtue of socialism is the equal sharing of misery.
Winston Churchill
Јер Господ зна пут праведнички, а пут безбожнички пропашће. *Псалми Давидови 1.6*

председавао адмирал Драгутин Прица, потпретседник Управног одбора. Чланови Управног одбора су били: др. Светислав Шумановић, претседник Управног Одбора Српске Банке д.д. у Загребу и члан Управног одбора Народне Банке Краљевине Југославије; Аврам Филиповић, трговац - Београд; Лазар Лађевић, трговац и поседник - Загреб; Тома Максимовић, ген. директор "Бата" Југословенске творнице гуме и обуће а.д. - Борово; Зафир Станковић, начелник Министарства Трговине и Индустрије у мировини - Београд; Стеван Тубић, Директор Српске Банке д.д. - Загреб; Милан Михаила Стефановић, Директор Српске Банке д.д. у Загребу - Београд; др. Милосав Радивовић, директор Јадранско-Подунавске Банке - Београд.

Чланови Надзорног Одбора су били: претседник, Светислав Јовановић, рентијер - Београд; потпретседник, Драгутин Димитријевић, генерални

директор Министарства Пошта и Телеграфа, у мировини - Београд и чланови: Густав Грегорин, адвокат - Љубљана; Др. Страхиња Бановић, заменик директора Српске Банке д.д. - Загреб; Иван Берић, директор Српске Банке д.д. - Загреб и др. Никола Ђуришић, адвокат - Београд.

Јадранско-Подунавска Банка је током 1940. године имала чисти добитак у износу од 4,058,783.74 динара, од чега је само 520,000 динара исплаћено деоничарима, док је остатак стављен у разне резервне фондове, што је било у смислу солидног старинског пословања.

Укупна актива је износила 113,017,172.75 динара, од чега је био акционарски капитал у износу од 24,000,000 динара. Улози на штедњу су износили 12,535,938.90 динара док је сама готовина у банци износила 15,061,330.94 динара. Биланс је потписао Александар А. Дурман, главни књиговођа.

THE ASSOCIATION OF HEIRS OF THE SHAREHOLDERS OF SRPSKA BANKA UDRUGA NASLEDNIKA DEONIČARA SRPSKE BANKE

Удруга је регистрована при уреду тајника државе Илиноис и има право јавног наступа.

PRESIDENT: Shaskevich, Michael, Chicago, Illinois;
SECRETARY: Reichelt-Omcikus, Elizabeth, Medford, New York;
TREASURER: Zorich, Diana, Pittsburgh, Pennsylvania;
DIRECTORS: Beric-Maskarel, Karmensita, Etibocoke, Ontario;
Bugarin, Aleksandar, Kansas City, Missouri 66109; Popović, Nenad, Chevy Chase, Mariland 20815.

CORPORATIONS: Привредник - заступан по Ђури Зороји, Загреб и Јелени Табак, Нови Сад. Бокешка Банка, Котор - заступана по Владану Лазаревићу, Котор. Фонд Арсе Пајевића, заступан по Гимназији "Змај Јован Јовановић", Нови Сад - професор Петар Којић. Манастир Светог Стефана, Сомбор - заступан по Миливоју Недељковићу, намеснику манастира светог Арханђела Михаила. Мировински фонд чиновника и послужитеља Српске Банке - заступан по Михаилу Шашкијевићу, USA. Српски Кре-

дитни Завод д.д. Бјеловар - заступан по Филипу Омчику. Српска Православна Црквена Општина, Kansas City, Kansas - заступана по оцу Александру Бугарину, USA. Српска Штедионица Глина - заступана по Даници Крнета-Релић.

Удруга броји преко две стотине чланова који заједнички имају право на преко 120,000 деоница Српске Банке од укупног броја од 570,000 деоница у промету. **ДУЖНОСТ СВАКОГ НАСЛЕДНИКА ЈЕ ДА СЕ УЧЛАНИ У УДРУГУ И ДА БРАНИ ИМОВИНУ СВОЈИХ ДЕДОВА. АКО ТИ НЕ ТРАЖИШ СВОЈУ ДЕДОВИНУ, ОНА ЋЕ ПРИПАСТИ ХРВАТСКОЈ ДРЖАВИ!**

Адреса председника Управног одбора и директора Удруге наследника деоничара Српске Банке: Michael Shaskevich, 9056 South Pleasant Avenue, Chicago, Illinois 60620-5510, Tel. (773)238-7785, E-mail: shaskevich@aol.com

***Јубанка А.Д. је тренутни подстанар палате
Јадранско-Подунавске банке.***

Банка је наставила са радом и под окупацијом. Колико се за сада зна, за време рата су умрли Др. Светислав Шумановић и Светислав Јовановић. Последњи редовни збор акционара одржан је 29. априла 1944. године. Збором је председавао Претседник Управног одбора Чедомир Петровић, иначе претседник Трговачке коморе у Београду. Претседник надзорног одбора био је адмирал Драгутин Прица.

Под брозовским режимом Јадранско-Подунавској Банци је онемогућен сваки рад. Сама архива Банке је углавном уништена, имовина расута, о преосталој некретнини се не зна ништа, као ни за судбину садржине сефова. Комунисти су утамничили Лазара Лађевића, Тому Максимовића, Стевана Тубића и Ивана Берића. Владу Илића, претседника београдске општине у мировини и велеиндустријалца, Јосип Броз је две године држао у тамници. Када је коначно пуштен био је опљачкан до те мере да је сачувао само одело које је имао на себи. Његова кућа у улици Књегиње Олге је конфискована, да би је много година касније присвојила странка Југословенске удружене левице (ЈУЛ). Тамницу су некако избегли Драгутин Прица, Милан Стефановић и др. Милосав Радивовић. За судбину осталих још се не зна.

Данас зграду Јадранско-Подунавске Банке користи Јубанка А.Д. Чињени су покушаји да се зграда прода странцима, али до сада они који управљају Србијом то нису успели да учине. Млађан Динкић, министра финансија у новој влади Србије, најављује продају државног пакета акција Јубанке. Власници и потомци акционара Јадранско-Подунавске Банке немају ништа против ове приватизације уколико она не обухвата и продају зграде на углу улица Краља Милана и Милоша Великог. Ова палата би морала да буде обухваћена толико најављиваним Законом о Денационализацији, чије је доношење заказано за септембар ове године. Удружење акционара Српске и Јадранско-Подунавске банке подсећа Владу Србије да је повраћај конфисковане и отете имовине био један од изборних програма садашње коалиције. Неиспуњавање предизборних обећања у потпуности би је изједначило са претходним режимом, који је разочарао очекивања својих бирача.

**ДУЖНОСТ И ЧАСТ СВАКОГ ДОБРО СТОЈЕЋЕГ
СРБИНА ЈЕ ДА БУДЕ ДЕОНИЧАР
СРПСКЕ БАНКЕ.**

Лист Српске Банке д.д. Загреб

Излази једанпут месечно

Одговорни уредник: **Михаило Шашкијевић**, председник Управног одбора Српске Банке
Претплата за земље Краљевине Југославије износи цену постарине. За иностранство 5 €, односно 5 US\$ по листу.

Повериоци за бивше земље Југославије:

Ђуро Зороја, Плица 436, 10000 Zagreb
Александар Коло, Бул. Михаила Пупина 123/21, 11000 Нови Београд

Јелена Табак, Златне Греде 7, 21000 Нови Сад

За иностранство:

Michael Shaskevich, 9056 S. Pleasant Ave. Chicago, Ill., 60620-5510 USA; shaskevich@aol.com